

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

§. 4. De actibus diuinæ mentù, & supernaturalibus creatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

aliud dicat quam actum, & obiectum, & hæc sint vna indivisibilis entitas actus supra se ipsum reflectentis, veritas in hoc actu consistet, & adequatè cum illo identificabitur.

12 Dico secundò. Omnis actus naturalis abstractivus tendens in obiectum contingens; v. g. actus quo ego iudico modò Petrum Romæ existere, nullam habet connexionem cum suo obiecto, neque cum illius negatione, sed indifferens est, ut cum illo coniungatur, & veritatem constituat, vel cum negatione illius, cum qua falsitatem conficiat. Probatur hæc conclusio ex impugnationibus, quas contra Hurtadum adduxit assentem fore diversum iudicium, quo iudico Petrum esse cursum, casu quo Petri cursus futurus sit, & casu, quo talis cursus non sit futurus, & sic de aliis obiectis. Secundò nullum est fundamentum ad constituendam talem connexionem inter actum & obiectum, ergo ponenda non est. Probatur antecedens; illa connexionem seclusa, ex eo quod actus coniungatur cum illius obiecto erit verus; & ex eo quod coniungatur cum negatione obiecti erit falsus; ergo veritas, vel falsitas actus non præbet fundamentum ad illam connexionem constituendam: ergo ex nullo capite excogitari potest fundamentum talis connexionis.

13 Dico tertio. Omnis actus naturalis abstractivus etiam si veretur circa obiectum necessarium ex se nullam connexionem habet cum illo: v. g. actus quo ego dico *Petrus est possibilis*, vel *equus est impossibile*, nullam connexionem habet quatenus est ex se cum suo obiecto. Dico quatenus est ex se, quia licet hic actus, quo ego dico *Petrus est possibilis*, non possit separari à possibilitate Petri, quia hæc est necessaria, & numquam potest deficere, actus tamen ex se illam non exposcit, sed idem permaneret etiam si actus possibilitas deficeret. Probo hæc conclusionem: non minus refertur actus, quo ego dico *Petrus est actus existens*, ad existentiam Petri, quam actus, quo dico *Petrus est possibilis* ad illius possibilitatem: sed actus quo ego dico *Petrus est existens*, idem perseverat si Petrus existat siue non existat: ergo actus quo dico *Petrus est possibilis*, idem perseveraret etiam si possibilitas Petri deficeret. Dices permanere actum quo ego dico *Petrus existit*, deficiente existentia Petri, quia permanet eadem existentia possibilis. Contrà, actus non refertur ad existentiam possibilem, sed ad existentiam actu exercitam, quam respicit ut obiectum; sed posset permanere sine existentia actu exercita: ergo potest permanere absque suo obiecto: ergo etiam actus, quo dico *Petrus est possibilis*, potest quatenus est ex se sine obiecto permanere, & idem subsisteret etiam si illius obiectum deficeret. Confirmatur: modo ego possum iudicare Hircoceruum esse possibilem, etiam si de facto possibile non sit, ergo etiam possem iudicare equum esse possibilem, etiam si Equus possibilis non esset: ergo actus quo iudico equum esse possibilem, connexionem non habet cum equi possibilitate. Dices casu quo equus non esset possibilis, me iudicaturum diverso actu equum esse possibilem, ab eo quem modò habeo circa possibilitatem equi, ac proinde actum, quo modò iudico equum esse possibilem, connexionem habere cum suo obiecto. Argumentor contrà: hæc sit ratio à priori conclusionis traditæ: Possibilitas equi, vel illius negatio non inluit in actum quo iudico Petrum esse possibilem: ergo siue sit possibilitas Petri, siue illius negatio, actus semper erit idem. Vide dicta n. 9.

14 Dico quartò. Omnis actus siue naturalis siue supernaturalis tendens in proprium principium effectivum tanquam in obiectum habet essentialem connexionem cum obiecto ratione cuius illi intrinsecè repugnat falsitas in ordine ad tale obiectum. Ratio est manifesta: omnis actus essentialem habet connexionem cum principio à quo dependet, quia in mea sententia actus intentionalis consistit in actione, quæ per se ipsam est affixa principio: ergo si obiectum est idem cum principio, habebit connexionem cum obiecto, licet non formaliter cum illo tanquam cum obiecto, sed tanquam cum principio, à quo essentialiter dependet. Hac ratione falsitas repugnat actui quo ego iudico me existere; quia hic actus essentialiter dependet à mea existentia: eadem ratione actus, quo ego iudico Deum existere necessariam habet connexionem cum Deo ut obiecto, quia ab illo tanquam à principio effectivo essentialiter dependet. Idem eadem ratione affirmo de visione beata, quæ tendit in Deum tanquam in obiectum, à quo tanquam à principio effectivo per se & essentialiter dependet.

Dico quintò. Cognitio naturalis intuitiva, non ex eo quod intuitiva sit, habet connexionem essentialem cum obiecto, ita ut de potentia Dei absoluta non possit existere sine illo, imò possibilis est cognitio intuitiva quæ neque naturaliter exigit existentiam sui obiecti, sed illi sit omnino per accidens, & omnino accidentaliter illi contingat veritas. Vtramque conclusionem latè probo Controv. 6. Punct. 4. n. 6. & 11.

Ex his inferes illos actus naturales siue abstractivos etiam scientificos, siue intuitivos, qui feruntur in obiecta distincta ab ipsis actibus, & ab illorum principis proxime effectivis, non habere intrinsecam repugnantiam ut illis falsitas contingat, cum per se & intrinsecè connexionem non habeant cum obiectis, & possent subsistere, etiam si obiecta deficerent, licet extrinsecè illis veritas sit necessitate ratione necessitatis obiecti.

S. IV.

De actibus diuine mentis, & supernaturalibus creaturæ.

Omnes actus diuine mentis exigentiam indispensabilem habere conjunctionis cum suo obiecto diuini, & ratio naturalis, quæ ostendit Deum falli non posse, id demonstrat. De actibus creatis supernaturalibus, scilicet de actu abstractivo fidei diuine, & de visione intuitiva supernaturali procedit modò difficultas.

P. Ripalda tom. 1. de ente supernaturali disp. 38. sect. 1. assertit omnem actum supernaturalem saltem ex natura rei connexionem habere cum obiecto, ratione cuius specialiter tendit in obiectum, & ex hoc peculiari modo tendendi specificationem trahit doctrinam hanc examino Controv. ubi de specificatione omnium actuum disputationem instituo, vide quæ ibi scribo si rem totam penetrare cupis. De actu fidei fert communis Theologorum sententia non posse esse falsum. Ita P. Soar. 2.2. disp. 3. sect. 13. P. Conink, disp. 10. dub. 5. P. Torres disp. 3. dub. 3. nihilominus non facile reddetur ratio, cur actus fidei saltem supernaturalis falsus esse non possit, quod disputat Ripalda disp. 35. de quo non nihil breuiter dicam. Ex duplici capite posset actus fidei falsus excogitari, vel quia fertur in rem reuelatam reuelatione diuina actu existente, quæ falsò reuelata fuit: vel quia fertur in reuelationem actu non existentem, quam existere prudenter existimat. Ut si quis modò existimaret, reuelatum esse, & ab Ecclesia definitum, Beatissimum Virginem habem originalis non contraxisse, quia illi illi vni alijs digni fide testati sunt, quibus prudenter fidem adhibuit: inquiratur an in hoc aliove simili casu possit quis ferri in reuelationem diuinam falsò existimatam actu fidei diuine supernaturalis, cui falsitas contingere possit. Deinde si concedatur posse dari actum fidei, qui feratur in reuelationem falsò existimatam, alia suboritur difficultas, an actus fidei, qui de facto datur respiciens reuelationem actu existentem, v. g. actus, quo ego credo Verbum assumptissimè humanitatem, talis sit nature ut essentialem connexionem habeat cum existentia reuelationis, in quam fertur, ita ut illa non existente, actus existere non possit; an verò possit idem subsistere etiam si Verbum humanitatem non assumpsisset, neque reuelatio huius misterij existeret.

Actum fidei diuine non posse falsitatem habere supposita existentia reuelationis diuine, quam respicit ut motum formale obiecti crediti, extra omnem controuersiam esse debet, implicat enim Deum reuelare obiectum, quod non est, & ita implicat non existere obiectum reuelatum à Deo, & consequenter implicat non esse verum actum, qui fertur in obiectum, quod Deus reuelauit.

Circa secundum modum, quo inquiritur an actus fidei falsus esse possit, duo sunt examinanda: Primum, an actus fidei possit ferri in reuelationem falsò existimatam: secundum, an ex suppositione, quod posset ferri in reuelationem falsò existimatam, posset falsitatem habere. Circa secundum, affirmo ex suppositione, quod actus fidei possit ferri in reuelationem falsò existimatam, actum fidei posse esse falsum, ex defectu existentie obiecti crediti per talem actum, quod sic probo. Tota certitudo actus fidei delumitur ex reuelatione Dei, cui non potest subesse falsum, quia Deus mentiri nequit: ergo deficiente reuelatione Dei, nullum est caput, ex quo certitudinem actus fidei delumatur. Confirmatur: non maiorem connexionem habet actus cum obiecto materiali, quam cum formali: sed actus, qui ferretur tanquam in formale motum in reuelationem falsò

falsò existimatam, connexionem non haberet cum existentia obiecti formalis: ergo neque cum existentia obiecti materialis: ergo ex defectu existentie materialis obiecti posset falsitate sortiri. Vltimò sentiunt multi actum fidei non solum esse formale assensum obiecti reuelati, sed etià reuelationis: ergo si daretur actus fidei respiciens reuelationem non existentem, necessarìò esset assensus existentie reuelationis, quæ non esset, & ex hoc capite non posset non esse falsus. Prima pars difficultatis, videlicet an actus fidei connexionem habeat ex natura rei, vel inuitabilem cum existentia reuelationis, in quam fertur, vt in formale motuum, ad materiam de fide spectat & ideo illi supersedeo, tantum obiter assero plerosque auctores censuræ nota inuere sententiam asserentem actum fidei posse ferri in reuelationem falsò existimatam, & esse falsum, licet P. Ripalda disp. 59. sect. 5. asserat sententiam affirmantem actum fidei diuinæ posse esse falsum ex eo quod feratur de facto in reuelationem falsò existimatam temeritate vacare. Moneo etiam hic vitandam esse aliam questionem de nomine, an videlicet actus, qui ferretur in reuelationem diuinam falsò existimatam, dicendus esset actus fidei diuinæ necne; Maior enim affirmat in 2. distinct. 23. quæst. 10. cum qui assentitur reuelationi Dei verè non existenti, proposita tamen prudenter credibili elicere actum fidei ex habitu infuso, eiusdem rationis cum illo, qui reuelationi existenti inniteretur, nihilominus vocandum non esse talem actum assensum fidei diuinæ, quia reuelatio verè non existit.

De visione intuitiva supernaturali difficilius est, an illi possit falsitas contingere, & an connexionem essentialiter habeat cum obiecto: negatiuam partem efficax suadet ratio. Si visio intuitiva supernaturalis essentialiter esset connexa cum obiecto, visio beata, quæ esset reflexiua supra se ipsam, quia beatus cognosceret suam beatitudinem exituram in æternum, esset incorruptibilis, etiam respectu omnipotentie Dei, ita vt illa producta non posset Deus tota sua omnipotentia intercedente illam corrumpere, neque posset ex suppositione, quod illam produceret non ab æterno illam produxisse, & illam in æternum conseruare: consequens est absurdum: ergo antecedens. Consequentiam probò. Visio illa eo ipso quod essentialiter esset affixa suo obiecto, implicaret illa existentem, obiectum non existere, sub illa mensura sub qua representatur ex vi illius visionis: sed obiectum est ipsa visio in æternum durans: ergo eo ipso quod talis visio in aliquo tempore existat: debet ipsa, quæ est obiectum sui ipsius in æternum durare. Consequens esse absurdum probatur, quia omnis creatura dependet essentialiter à Deo liberè illam producente, & conseruante: ergo si creatura aliqua non posset corrumpi à Deo in quocumque instanti, non liberè talem creaturam conseruaret, quod per se absurdum est. Instantiunt communiter Doctores P. Vasquez 1. part. disp. 182. num. 9. affirmat asserere respectu Dei aliquid creaturam esse immortale, erroris notam mereri. P. Suarez lib. 1. de Angelis asserit de fide esse Deum posse destruere Angelos, & id esse generale omnibus rebus creatis. P. Tannerus 1. part. disputatione 5. questione 1. dub. 3. num. 15. affirmat de fide esse posse Deum destruere, & in nihilum redigere omnem creaturam, pro quo adducit illud Sap. 11. vers. 26. *Quomodo aliquid posset manere nisi tu voluisses? aut quod à te creatum non esset, conseruaretur?*

Prædictæ censuræ Arriagam non terruere, qui disp. 15. de Duratione, sect. 2. num. 64. probabilius putat posse Deum producere creaturam per se ipsam tempore indiuisibili durantem, v. g. per vnā horā, quā non possit corrumpi à Deo, sed Deus teneatur illam conseruare per integram horam ex suppositione, quod illam primò produxerit, quā necessitatem asserit Arriaga esse consequentem, quia Deus qui liberè voluit illam creaturam producere, liberè voluit illam per integram horam conseruare, non enim distinguitur decretum primò producendi illam creaturam, à decreto illam conseruandi per totam horam, quia ex parte obiecti idem indiuisibiliter est creaturam illam produci, & ipsam per horā conseruari, eum per eandē entitatē indiuisibilem indistinctā à termino productio existit in instanti, in quo primò producitur, & in reliquis integram cōplentibus horam. P. Ripalda disp. 59. num. 8. solationem hanc impugnat, intendens probare necessitatem non esse consequentem, sed antecedentem decretum Dei, quia ex

Franc. de Guicedo, Philosoph. Tom. II.

natura illius entitatis independenter ab omni actu libero Dei implicat Deum non conseruare illam creaturam, ex suppositione quod illam primò produxerit. Ceterum si res hæc disputatione non confundatur omnibus clarè patet huius necessitatis natura, de qua nulla potest esse dissentio, quia certum est necessitatem conditionatam conseruandi creaturam ex suppositione, quod illam producat, esse antecedentem ad omnem actum liberum Dei, si talis creatura possibilis est, sicuti necessitas creandi animal rationale ex suppositione, quod Deus velit hominem creare, est ante omnem actum liberum Dei. Secundò, certum est necessitatem absolutam conseruandi creaturam illam non esse antecedentem ad actum, quo Deus illam liberè produxit, quia si Deus liberè creaturam illam non produxisset, quod rectè potuit facere, non teneretur illam conseruare. Deinde certum est Deum non posse respectu talis creaturæ præcindere decretum illam producendi à decreto eandem conseruandi, quia implicat illam producere, & non eandem conseruare.

Ex hoc inferitur quod si decretum conseruandi creaturam sit diuersum à decreto illam producendi, necessitatem conseruationis esse consequenter ad decretum productionis, & antecedenter ad decretum conseruationis, quia hoc ex suppositione illius necessarium est. Si verò, decretum conseruationis & productionis indiuisibiliter sit idem, sicuti decretum primò producendi creaturam absolute liberum est, ita decretum conseruandi eandem libertatem habebit. Vnum tantum erit Deo necessarium antecedenter, videlicet non diuidere decretum, quo vult illam creaturam primò existere, à decreto, quo vult eandem durare quod non esse absurdum posset suaderi, quia creaturam illam primò existere, & durare realiter esset idem, & sicut non est absurdum, Deum non posse præcindere decretum producendi rationale, à decreto procedendi animal, quia animal & rationale sunt idem, ita non videtur absurdum non posse diuidere decretum, quo vult illam entitatem primò existere à decreto quo vult eandem tempore diuisibili durare, quia illam primò existere, eandemque durare, realiter sunt omnino idem. Confirmatur implicat Deum producere ubi Angelicum ex vi cuius responderet toti spatio huius cubiculi, quin illud producat respondens toti spatio huius cubiculi, neque potest ad aliquam cubiculi partem illud ubi reducere: quod si Angelus vel alia entitas secū identificatum haberet ubi, ex vi cuius responderet toti spatio huius cubiculi, quod non repugnat, repugnaret Deū producere illam entitatem, & non illam producere præsentem toti cubiculo, quod nihil omnipotentia derogat ergo sicuti possibilis est entitas, quam non possit Deus producere nisi in tanto diuisibili spatio loci, ita poterit dici esse possibilem entitatem, quā Deus non possit facere existentem nisi in tanto spatio diuisibili temporis, ita vt in minori non possit illam durantem continere. Non specie caret hæc illatio, præcipue in opinione, quæ doctrinam de durationibus superadditis admittit, in mea verò sententia, quæ illas negat, non vrget, quia nihil est per se ipsum fixum spatio temporis imaginarij, sicut est loci.

Noster Lugo de Incarnat. disput. 12. sect. 1. n. 2. o. singulari & peracutam aggressus est viam: supponit visionem in actione consistere, asseritque actionem à duratione non distingui. Ex quo infert omnem actionem, & consequenter omnem visionem durantem essentialiter, & esse successiuam habentem partes priores, & posteriores successiuè fluentes, ratione quarum dicitur actio seu visio durare, sicuti motus localis, non quia visio, neque aliqua pars illius eadem physice durat, seu permanet tempore aliquo diuisibili, in singulis enim instantibus singulæ actiones, & singulæ visiones adueniunt, quæ tantum durant per vnicum instanti in quo corrumpitur visio, quæ immediatè antea præcessit. Hac ratione visio beata quæ representat beato ipsam perpetuò duraturam, representat se ipsam physice existentem in illo instanti, & non vltiā, & reliquas omnes, quæ post illam succedent futuras in instantibus futuris, aliasque præcedentes præteritas in instantibus præcedentibus. Re ita composita etiam visioni falsitas subesse non possit, nulla entitas incorruptibilis reperitur 30. annos enim visiones corrumpuntur in instanti immediato illi, in quo fuere productæ, quod autem producta hac visione representare alias futuras, non possint hæc quæ representantur non esse futuræ, inconueniens non est, quia sicut posita reuelatione de obiecto futuro non potest

potest non obiectum esse futurum, & Deus tenetur illud producere ex suppositione, quod illud reuelauerit, sic posita intuitionem supernaturali de visionibus futuris inconueniens non est, has non posse non esse futuras, & Deum teneri illas producere ex suppositione quod illarum intuitionem produxerit, quæ est quasi quædam clara & euident illarum reuelatio.

25 Ingenio plenam doctrinam hanc agnosco, verumtamen illi non acquiesco, propter principia quæ supponit, videlicet actionem à duratione non distingui, quæ impugno 4. Physic. Deinde etiam si mihi penitus arderent, quæ non omnino displicent non ex his principiis rem hanc componerem, semper difficultates omnibus doctrinis communes iuxta principia communia vellem dissolvere, & non ad vnius mentem aptare, quæ omnium offendunt. Secundò ex hac solutione argumentum desumo. Ex eo quod hæc visio existens in hoc instanti sit intuitio aliarum futurarum, non est inconueniens illa producta, non posse Deum non producere alias visiones futuras, & non posse diuidere decretum producendi hanc à decreto producendi alias; ergo non erit inconueniens dari visionem aliquam quæ sit intuitio sui ipsius durantis seu sui durationis venturæ, ex vi cuius teneatur Deus illam durantem conferuare, seu illi durationem, cuius est intuitio exhibere, ita ut non possit diuidere decretum existentia visionis à decreto durationis eiusdem, sicut enim visio illa, quam P. Lugo assignat, est veluti clara & euident reuelatio aliarum visionum immediatè succedentium; sic visio, quæ seipsam perpetuò durantem representat, est veluti reuelatio clara & euident sui ipsius durantis, & suæ durationis immediatè & perpetuò succedentis, neque maior est necessitas, quæ cogit Deum visionem hanc conferuare, quàm, quæ illum obligat visiones alias infinitas producere; ergo sicuti non repugnat neque est contra libertatem Dei producere visionem, ex vi cuius inuitabiliter teneatur visiones alias infinitas perpetuò producere; sic non repugnabit producere visionem, ex vi cuius teneatur eandem perpetuò conferuare.

26 Verisimilius censerem, si Deus posset infundere errorem posse falsitatem subesse omni cognitioni etià intuitiue & supernaturali præcisè ex prædicato visionis intuitiue & supernaturalis, seclusa obiecti necessitate. Suadet hæc conclusio ratio supra facta, semper enim durum videtur asserere posse dari aliquam creaturam, quam non possit Deus corrumpere in quocumque instanti, postquam illam produxit. Secundo probatur ratione desumpta à priori: obiectum præcisè ut est obiectum terminans seclusa motione, quam potest habere in genere causæ efficientis quatenus est obiectum motuum; non influit in visionem, sed tantum se habet per modum puri termini cogniti, seu visi: ergo illius existentia non requiritur præcisè ut terminet, sed tantum ut influat effectiue: ergo obiectum quod non influit effectiue, vel cuius influxus suppleri potest per aliam causam, non necessariò debet existere ad hoc ut sit; illius intuitio, siue naturalis, siue supernaturalis; eadè enim est ratio de vtraque; ex supernaturalitate enim non creuit connexio inter cognitionem, & obiectum, quia non magis influit obiectum in cognitionem supernaturalem, quàm in naturalem, neque minus dependet cognitio naturalis quàm supernaturalis, & ubi non est maior dependentia, maior connexio esse non potest, quia connexio inter cognitionem & obiectum oritur ex dependentia quam illa habet ab isto. Vide dicta loco citato de actu intuitiuo naturali, eadem enim est ratio de actu intuitiuo supernaturali; quod si dicatur actum supernaturalem ratione habitus, à quo procedit, vel ex modo peculiari tendendi, exigere existentiam sui obiecti, de quo Controv. 15. de anima, Punct. 4. ubi de specificatione actus per obiecta, connexio, seu hæc connexionis exigentia non esset adeò stricta ut de potentia Dei absoluta non posset actus contra hanc exigentiam existere sine proprio obiecto: ex hoc infero visionem beatam formaliter ut est beatitudo, falsam esse non posse, quia ut est beatitudo fertur in obiectum increatum quod deficere non potest, & à quo essentialiter dependet immediatè, & per se tanquam à principio effectiuo; materialiter verò, seu quatenus potest tendere in alia obiecta creata, quæ cognoscantur per eandem cognitionem intuitiuam, per quam nostra beatitudo obiectiua inuitiue cognoscatur, posse ferri in obiectum non existens, & in ordine ad tale obiectum creatum falsitatem habere.

Obiicies sequi ex hac conclusione, nostram beatitudinem consistere in cognitione falsa & erronea, quod absurdissimum est. Resp. nostram beatitudinem obiectiuam consistere in Deo optimo maximo qui summè bonus est, ex quo omnium bonorum fons perennis emanat; beatitudinem verò formalem consistere in cognitione huius summi boni, quæ quatenus est illius cognitio, & beatitudo nostra est cognitio omnium certissima, neque ex alio capite beatitudo formalis, quæ de facto datur, falsitatem habere potest, quia si nostra beatitudo formalis seu cognitio intuitiua Dei fertur in aliquod obiectum creatum, fertur in illud tanquam in obiectum secundarium ex vi primarij cogniti, quod obiectum necessariò existit eo modo, quo per cognitionem intuitiuam cognoscitur, quia essentia diuina intuitiue cognita non ducit ut primarium obiectum in obiectum secundarium non existens. De beatitudine alia formalis quæ posset excogitari, quæ feratur in beatitudinem obiectiuam, & concomitanter in aliud obiectum creatum, ad quod cognoscendum non determinet beatitudo obiectiua, non puto fore absurdum dici, posse de potentia absoluta reddi falsam (si vera est opinio, quæ asserit Deum posse errorem infundere) quatenus fertur in obiectum creatum non spectans primariò, neque secundariò ad beatitudinem obiectiuam, & simul esse cognitionem veram quatenus fertur in beatitudinem obiectiuam, & in obiectum quod ex vi illius cognoscitur.

Obiicies, sequi illam beatitudinem non posse dici cognitionem veram adhuc quatenus fertur in beatitudinem obiectiuam, quia cognitio, quæ fertur in plura obiecta, ex eo præcisè, quod vnum obiectum non existens respicit, absolutè est falsa, & non dicitur vera respectu alius obiecti existentis. Sicuti cognitio, quæ ego dico, omnis homo currit, ex eo quod vnus non currat reliquis omnibus currentibus absolutè dicitur falsa, & non dicitur vera per ordinem ad alios currentes. Resp. propositionem affirmantem duo obiecta disparatè, & non conjunctionem illorum, posse esse veram in ordine ad vnum obiectum & falsam in ordine ad aliud, quia propositio illa, etsi sit vnum tantum iudicium, perinde se habet, ac si esset duplex & idem & eodem modo existens significat, quod duplex propositio realiter distincta significaret: propositio verò quæ significat non solum duplex obiectum, sed illorum simultatem, seu conjunctionem, absolutè est falsa ex defectu cuiusvis obiecti, quia alterum quod superest non manet eo modo, quo significatur, significatur enim alteri coexistens, & manet sine hac coexistentia, hac ratione propositio, quæ dico: *omnis homo currit*, absolutè est falsa, & nullo modo vera non currente Petro, etsi currat Ioannes, quia non solum affirmat Petrum currere, & Ioannem currere, sed Petrum currere simul cum Ioanne, & Ioannem currere simul cum Petro, quod neque respectu Petri neque Ioannis verificatur.

Obiicies. Cognitio beata formaliter quatenus est beatitudo tantum connexitur essentialiter cum Deo tanquam cum principio à quo essentialiter effectiue dependet, ita ut si per impossibile, hæc numero beatitudo posset prodigi ab alio principio adquatè distincto à Deo opinio, Deo repugnante, seu non existente posset illius intuitiua visio permanere: ergo non potest beatus habere certitudinem, Deum, quem videt realiter, esse existentem, quia potest dubitare, an illa visio producatur ab alio vero Deo distincto ab illo quem videt, & an Deus ille, quem videt sit verus vel apparens. Neque potest responderi beatum intuitiue videre visionem suam produci à vero Deo, quia postquam hoc viderit poterit rursus de illo obiecto visio dubitare, si enim semel supponamus visionem intuitiuam non habere connexionem cum obiecto formaliter ut obiecto, seclusa ratione principij, possumus de his quæ videmus dubitare, an forsan decipiamur, sicuti decipitur ille qui videt colorem existere, nullo existente colore. Resp. duplicem esse certitudinem, quamdam subiectiuam in ordine ad subiectum; aliam obiectiuam in ordine ad obiectum, & vtramque habere visionem beatam supra omnem aliam ex cogitabilem. Certitudinem obiectiuam habet visio beata ex necessitate sui obiecti, quod nullo modo potest deficere, & sicuti est ens summè necessarium, ita summam certitudinem obiectiuam refundit in visionem. Certitudo subiectiua est, quæ subiectum redditur impotens dubitare de existentia obiecti cogniti, hanc præbet ipsa visio beata, quia visio Dei incompossibilis est cum alio actu intellectus, qui sit formalis modo

formido circa existentiam Dei, & ita ex vi illius redditur beatus omnino certus Deum existere, & esse veram beatitudinem obiectivam, quia ex vna parte illam videt, & ex alia est incapax habendi formidinem aliquam circa existentiam Dei. Adde viso intuitivè Deo dubitationem omnem circa illius existentiam fore imprudentem, & peccaminosam, sicut esset imprudens actus, quo ego dubitarem, an obiecta sensibilia quæ intueor, & sensibus percipio essent vera aut fictitia, ex eo quod possibilis sit visio intuitiva obiecto non existente; omnis autem actus imprudens, & peccaminosus impossibilis est cum visione beata, & ita illa posita non potest beatus talem actum formidolosum circa Dei existentiam elicere.

30 Explicui iam quibus actibus conveniat inevitabilis connexio cum obiecto, & qui possit ab obiectis separari, de his certum est intrinsecè, & per suam entitatem veritatem non habere, si quidem potest illis obiecto deficiente subesse falsitas; maior est difficultas de aliis qui inevitabiliter cum obiecto connectuntur, sicuti sunt omnes actus diuine mentis, etiam qui in obiecta creata ex se defectibilia feruntur, & omnes actus fidei iuxta communem Theologorum sententiam: & actus qui immediatè & per se dependent ab obiecto tanquam à principio effectiuo. Dicebam aliquando his omnibus actibus duplicem veritatem competere quandam communem omnibus, compactam ex actu, & obiecto, partim intrinsecam, partim extrinsecam: aliam propriam, & specialem illorum adæquatè identificatam cum his actibus, quas veritates inadæquatè distinguebam tanquam includens ab incluso; modò tamen magis placet asserere simplicem veritatem omnibus actibus competere compactam ex actu & obiecto, quia ut dicebam actum esse verum dicit repræsentare obiectum sicuti hoc se habet à parte rei, quod importat hanc repræsentationem, & hunc modum quo se habet obiectum. Ex hoc infero nullum actum siue naturalem, siue supernaturalem esse intrinsecè, & per suam entitatem verum formaliter præter illum qui ab obiecto realiter non distinguitur, sicuti est actus, quo Deus ipsius existere iudicat, & si quis alius creatus huiusmodi potest dari terminatus tantùm ad suam existentiam. Intercedit tamen hæc differentia inter actum habentem connexionem cum obiecto, & omnino independentem ab illo, quod huic omnino accidentèliter contingit veritas, illi verò eo necessitatè gradu, quo coniungitur cum obiecto illo, veritas eidem actui necessariò contingit, exigentia enim quam habet actus cum obiecto, est veritas radicalis, quia est exigentia, & radix illius per quod vltimò constituitur veritas actus. Hac ratione omnes actus qui naturaliter non possunt existere sine obiecto habent veritatem radicalem identificatam cum illis, ratione cuius non possunt naturaliter non esse veri, & actus qui adhuc de potentia Dei absolutè non possunt ab obiecto separari, habent veritatem radicalem essentialiter connexam cum altero extremo, videlicet obiecto requisito ad veritatem formalem; & ita neque de potentia Dei absoluta possunt carere veritate.

31 Hæc dicta sint ex suppositione, quod Deus posset infundere errorem, verumtamen semper admittere teneam, non posse adhuc diuina intercedente potentia dari cognitionem supernaturalem falsam, ideo rem aliter componendam censeo, & absolutè tenendum implicare cognitioni supernaturali falsitatem subesse, in tractatu de fide latè probo, repugnare Deum infundere errorem, quod defendunt Mædina 1. 2. q. 19. art. 1. Vincentius de Gratia Christi q. 1. p. 40. Aragon. 21. q. 1. art. 3. Respons. 2. ubi se ipsum oppositum asserentem corrigit. Coninch, disp. 10. dub. 2. Ratio est, quia summæ veracitati Dei repugnat decipere creaturam, illam autem deciperet, si illi errorem infunderet: ergo illi repugnat errorem infundere. Maior probatur, quia in mendatio intrinsecè malum est, rem suadere alteri aliter, quam est, quod est illum decipere: ergo decipere alium intrinsecè, & ex se malum est. Minor efficaciter suaderetur. Rem alteri manifestare, seu proponere aliter quam est, est illum decipere, sed hoc immediatius, & efficacius fit per infusionem erroris: ergo infundere errorem malum est. Confirmatur, in mendacio intrinsecè malum est alteri motiua proponere ad iudicandum aliter ac est ex intentione huius iudicii falsi ab altero eliciendi: ergo malum etiam erit immediatè hoc iudicium alteri infundere, quo velit nolit falso iudicat, si enim præstare

Francisc. de Ouedo Philosoph. Tom. II.

causam, & motiui erroris malum est, quomodo ab hac malitiâ poterit excusare errorem in alio producere. Confirmatur: veritas est pars perfectiua iustitiæ, & virtus ad alterum, unde vitium illi oppositum, etiam erit ad alterum id autem vitij in mendatio solum ad alterum reperiri potest, nisi quia illo realiter, ac est alteri persuadere intenditur: ergo facere, ut alius iudicet rem aliter, ac est, est intrinsecè malum: ergo à Deo fieri repugnat. Nota, me non dicere id solum vitij reperiri in mendatio, quod rem alteri persuadere aliter ac est, quia præcisè hoc, quod est signa externa cum iudicio non conformare vitium est, sed quia hoc præcisè sumptum non est ad alterum, ideo assero illud solum vitij in mendatio reperiri. Neque suadere intendo, errorem infundere esse mentiri, quia ubi non est locutio mendatum reperiri non potest, sed in infusione erroris reperiri id, etsi solum non sit, quod in mendatio malum est.

Obicies: error est malum physicum, non morale: ergo potest à Deo infundi. Concedo antecedens, & nego consequentiam, quia etsi pati errorem sit malum physicum, illum infundere est malum morale.

Hinc infero absolutè repugnare dari actum supernaturalem falsum, quia omnis habitus per se petit non producere actum falsum, & per suam naturam ad actum verum ordinari: ergo si Deus cum illo concurrat ad actum falsum, id faceret contra naturam, & exigentiam habitus, illumque prædeterminaret ad errorem producendum, & ita à se errorem supernaturalem infunderet.

Hæc autem repugnantia actus supernaturalis falsi, desumpta ex eo, quod Deus nullum errorem posset infundere fundatur in bonitate, & veracitate Dei, ut ostendit ratio pro illa adducta, & ita repugnantia moralis dicenda est, non quia sit minor alia repugnantia physica, est enim maior alia quacumque siue physica, siue metaphysica, sed quia non fundatur in entitate physica effectus secundum se sumpta, sed in bonitate, & veracitate Dei, & in indecentia, quæ esset si Deus errorem infunderet, sicuti repugnantia, quæ est in eo quod Deus mentiatur, dicitur repugnantia moralis, quia non desumitur ex repugnantia, quam per se habet aliquis effectus ad extra, sed ex bonitate, & veracitate Dei, cum qua opponitur mendatium à Deo per se, vel per creaturas loquente prolaturum. Quod autem repugnantia hæc non sumatur ex effectu ad extra producto probatur, quia potest produci à creaturis, & à Deo concurrente ad exigentiam illarum, ut causa prima, repugnat à Deo infundi, seu produci nulla creatura illius productionem exigente, quia sic illum producere esset illum infundere. Deinde quia Deum infundere assensum naturalem, quando per existentiam sui obiecti extrinsecè est verificandus, & repugnat eundemmet assensum à Deo infundi, quando ex non existentia sui obiecti extrinsecè, est falsificandus.

Desumpta ex hoc capite repugnantia actus supernaturalis falsi facile ratio redditur, cur non possit dari supernaturalis actus fidei, qui feratur in reuelationem falso existimantem, quilibet enim actus fidei procedit ab habitu supernaturali exigente non producere actum verum: ergo talis actus cum falsus esset, ut pote innitens reuelationi non exigenti produceretur ab habitu contra illius exigentiam: ergo esset prædeterminatus à Deo specialiter præter exigentiam omnis creaturæ, & contra exigentiam habitus producti, & infuso, cum autem repugnet Deum actum falsum infundere sit repugnare talem actum produci.

Hac ratione 1. 2. tract. 1. Controu. 3. Punct. 3. n. 3. componendam proposui difficultatem, quæ est in admittenda visione beata repræsentante suam durationem, licet ratione creaturæ ex sua natura sit defectibilis, & subiecta pleno dominio Dei habentis ius ad illam corrumpendam absque eo quod respectu huius potentie, & actus illius, corruptiones videlicet talis visionis nulla possit reperiri resistencia, & ita plenè, & absque vilo addito sit æque corruptibilis, ac Angelus, & qualibet alia entitas à Deo producta, cum hoc rectè componitur non posse falsificare, quia etsi plenum dominium sit in Deo ad illam corrumpendam, quo factò falsificaretur, ex suppositione quod Deus illam produceret, teneretur illam conservare, ne specialis Author erroris deprehendatur existere, & ne errorem infundat, quod summæ suæ bonitati, & veracitati repugnat. Itaque conservatio visionis eidem visioni irrefragabilis non est debita, sed Deus sibi debet talem visionem conservare ex

I 2 suppositio. ac

suppositione quod liberè eam voluerit producere ne Deus etiam supernaturalem infunderet. Unde tota repugnantia corrumpendi visionem vni in Dei bonitate fundatur, & visio illa intrinsecè, & ex sua natura corruptibilis, defectibilis est, & planè subiecta dominio Dei.

37 Rem suadeo exemplo, quod iuxta communem Theologorum sententiam non admittet in Deo iustitiam specialiter dictam erga homines. Promittit Deus bonum aliquod liberaliter, seu in præmium boni operis conferendum. Hac promissione supposita repugnat ex vi fidelitatis diuinæ tale bonum à Deo non conferri, nihilominus adhuc Deus retinet plenum dominium talis boni, ex vi cuius posset absque iniuria creaturæ tale bonum non conferre, quod dominium non operatur, ut Deus vndequeque possit tale bonum non conferre, sed tantum, quod si per impossibile illud non cōferret adhuc promissione supposita nullam iniuriam creaturæ faceret, sed tantum operaretur contra suam fidelitatem, quia soli ipsi, ut fidei debet præmiū creaturæ conferendum, & non ipsi creaturæ. Sic similiter plenum dominium, quod Deus habet Authoris, & primæ causæ in visionem illam, ex vi cuius habet ad illam corrumpendam, si vellet non operaretur, quod Deus vndequeque posset illum corrumpere, sed non repugnare illius corruptionem ex defectu domini, neque exigentia, quam haberet creatura ad suam conseruationem, neque ex connectione physica, inter entitatem, ut primo existentem, & durantem, seu inter primam productionem, & conseruationem illius, talis enim connexio constitueret visionem ex sua natura incorruptibilem, quod repugnat, quia omnis creatura ex prædicato vniuersalissimo entis creati habet esse corruptibilem, & defectibilem ex suis prædicatis intrinsecis, & ita, ex illis corruptioni non repugnare, & ita si de facto Deus illam corrumpere non operaretur contra naturam ipsius visionis, aliūve effectus creati, cum hoc tamen rectè stat repugnare ex perfectione diuina, ex vi cuius tenetur verificare seu non falsificare visionem à se infusam, talem creaturam corrumpi, sicuti repugnat non conseruare alium quemcumque effectum, cuius conseruationem Deus promittit aut reuelabit instar cuius licet talis non sit se haberet visio supernaturalis à Deo infusa representans suam perpetuam durationem.

S. V.

Respondetur argumentis quæ sunt contra nostram sententiam constituentem veritatem in actu & obiecto.

38 Argumentatur primò Hurtadus pro sua sententia. Veritas est intrinseca actui: ergo non includit obiectum. Probat antecedens: veritas est conformitas imaginis cum obiecto: ergo est intrinseca actui, qui est imago, quia conformitas est proprietas intrinseca actui. Respondeo intrinsecum esse actui esse imaginem obiecti, hanc verò rationem imaginis actui intrinsecam dici conformem per suam entitatem & per obiectum, quod si extrinsecum est actui, ut respectu ferè omnium actuum contingit, simul cum illo veritatem constituit partim intrinsecam actui quatenus dicit propriam ipsius entitatem, & partim extrinsecam, quatenus dicit obiectum ab actu distinctum.

39 Arguit secundò. Veritas est perfectio actus, falsitas est imperfectio eiusdem: sed si veritas diceret aliquid extrinsecum non esset perfectio actus: ergo veritas nihil dicit extrinsecum actui. Rem confirmat: si veritas constitueretur ex actu & obiecto, veritas huius propositionis, *Petrus non currit* consistit in aggregato ex actu & negatione cursus Petri, & falsitas in aggregato ex eodem actu & cursu Petri: sed perfectior est aggregatum ex cursu & actu Petri, quam aggregatum ex actu & negatione cursus: ergo perfectior esset falsitas quam veritas.

40 Respondeo veritatem esse perfectionem extrinsecam actui, non enim ex eo, quod dicat aliquid extrinsecum, repugnat esse perfectionem actus, sunt enim plures extrinsecæ perfectiones, quæ in se sunt subiecti perfectiones extrinsecæ, & arguunt intrinsecam eiusdem subiecti perfectionem, sicuti huius extrinsecæ perfectionis carentia, arguit maximam intrinsecam imperfectionem subiecti. Ad illud quod dicit Hurtado, de aggregato in quo consistit falsitas, Respondeo illud aggregatum secundum se consideratum perfectius esse alio aggregato, in quo consistit veritas, consideratum tamen in ordine ad actum, qui ex illo aggregato denominatur, non solum non esse maio-

rem perfectionem illius, sed esse positum imperfectionem, est enim imperfectio actus quo ego dico *Petrus non currit*, coniungi cum cursu Petri, & perfectio coniungi cum negatione cursus, quia respectu huius actus maior perfectio est negatio cursus, quam cursus, licet in se maiorem perfectionem dicat cursus, quam negatio eiusdem. Addit Hurtadus Deo repugnare falsitatem, ex quo inferi veritatem esse intrinsecam perfectionem actus & falsitatem perfectionem intrinsecam. Respondeo actui diuinitatis repugnare falsitatem, & necessariò veritatem conuenire, non quia veritas, & falsitas est intrinseca actui, sed quia falsitas, quæ est imperfectio extrinseca cognitionis, arguit intrinsecam cognoscentis imperfectionem, & non posse habere cognitionem non veram, est maxima intrinseca cognoscentis perfectio.

Argumentatur secundò. Veritas desumitur ex actu & obiecto: ergo fundamentum est æquè verum ac actus, qui quotiescumque denominatio sumitur à duobus extremis eodem modo se habentibus, æquè vtrumque afficit, sicuti denominatio similis, quæ vtrumque extremum æquè denominat. Hoc argumento vtitur Hurtadus n. 35, nectio autem memor illorum quæ dixerat n. 30. ubi ait effigiem D. Petri vel in parte includere ipsum terminum, vel ab illo dependere tanquam à connotato: ergo effigies D. Petri sumitur à pictura, & D. Petrus: ergo D. Petrus erit effigies. Secundò paternitas sumitur à principio generante & à genito: ergo vtrumque extremum dicitur Pater. Videat Hurtadus quid respondeat, ego enim assero denominationem desumptam à duobus extremis diuersæ rationis, qualia sunt actus, & illius obiectum non necessariò denominare eodem modo vtrumque extremum. Ad exemplum de similitudine respondeo, similitudinem desumi à duobus extremis omnino homogeneis, quorum vnum non habet specialem modum tendendi in alterum, quod mutum non sit, quod non contingit in cognitione & obiecto, diuerso enim modo ordinatur cognitio ad obiectum quam obiectum ad cognitionem. Adde posse dici veritatem denominare obiectum verum, dicimus enim verum esse quod asserimus, & non sequi ex hoc obiectum habere veritatem intentionalem, quia veritas intentionalis dicitur ex eo quod illius subiectum intentionale sit eadem in hoc subiecto videlicet in cognitione, veritas intentionalis dicitur, & in obiecto non veritas intentionalis, sed obiectus denominatur, sicut eadem curritas in nalo, & non in alio finitas dicitur.

Argumentatur tertio. Hic actus, v.g. *Petrus est homo*, per suam essentiam est representatio Petri sicuti est ergo per suam essentiam est verus: ergo illius veritas nihil extrinsecum importat. Respondeo illum actum per suam essentiam habere representare Petrum esse hominem, in quo non adequatè consistit formalis veritas, quia etiam permaneret idem actus cum eadem representatione, si per impossibile Petrus non esset homo, actus ille verus non esset, non tamen haberet per suam essentiam Petrum esse hominem, quod formaliter requiritur ad illius veritatem, & ita non habet per suam essentiam adequatum constitutum veritatis. Ad formam argumenti. Resp. distinguendo propositionem illam: *hic actus, Petrus est homo, per suam essentiam representat rem sicuti est*: distinguo, per suam essentiam, representat rem, & modum, quo de facto est, concedo, per suam essentiam habet rem, & modum illius, ita esse sicuti representatur per talem actum, nego: ergo per suam essentiam habet veritatem, nego consequentiam, quia veritas dicit rem ita representari, & hanc se habere illo modo, quo representatur: quod dicit representationem, & obiectum representatum, & non tantum representationem, quia in eodem sensu in quo dici potest hunc actum *Petrus est homo*, per suam essentiam representare rem sicuti est, dici potest obiectum, v.g. Petrum per suam essentiam esse sicuti representatur per illum actum, & ex hoc capite non magis veritas tribui potest actui quam obiecto.

Argumentatur quinto. Actus vel per suam essentiam similatur subiecto, vel non assimilat: si primum per suam essentiam est formaliter verus: si secundum per suam essentiam est formaliter falsus: ergo non potest esse indifferens ut constitutur verus vel falsus per aliquid positum. Ratione hanc confirmat. Actus in ratione veri non habet maiorem dependentiam ab obiecto, quam in ratione representationis. sed in ratione representationis constituitur per suam essentiam: ergo in ratione veri. Retorqueo argumentum